

PRVNÍ POMOC 11. 06. 2016

Astmatický záchvat

Astmatický záchvat má některé typické projevy, které je důležité rozpoznat co nejdříve. Osoba trpící astmatem by měla být od lékaře poučena o tom,...

Astmatický záchvat je akutním projevem chronického onemocnění průdušek nazvané astma bronchiale. Jedná se o stav náhlé dechové nedostatečnosti způsobené křečovitým stažením hladkého svalstva v dolních cestách dýchacích. Ve stěnách průdušek a průdušinek dochází k otoku sliznice a ke zvýšené tvorbě vazkého hlenu. Tím se průchod vzduchu do plic stává ještě obtížnějším. Následkem zúžení dýchacích cest je záchvat dušnosti. Pocit nedostatku vzduchu je velmi nepříjemný a je automaticky provázen strachem z udušení.

Průduškové astma je chronické onemocnění, jehož **nejčastější příčinou je alergie**. Mezi nejtypičtější alergeny patří prach, pyl, plísňe, zvířecí srst a kožešiny, peří, potraviny, léky (známé je tzv. aspirinové astma), ale někdy také nadměrná fyzická zátěž, infekce dýchacích cest, stres a další psychické a emocionální faktory.

Jak poznat astmatický záchvat?

Astmatický záchvat má některé **typické projevy**, které je důležité rozpoznat co nejdříve. Osoba trpící astmatem by měla být od lékaře poučena o tom, jak má postupovat a jak včas poznat počínající **astmatický záchvat**, aby byla schopna zareagovat nebo požádat o první pomoc co nejdříve. Akutní astmatický záchvat může nastupovat pomalu, v rádech několika dnů i hodin, ale také náhle během pár minut. V takovém případě je důležité poskytnout postiženému neprodleně **první pomoc**.

Astmatický záchvat - projevy:

- postižený se dusí, obtíže zejména při výdechu
- pocit tísně na hrudi
- dýchání je zrychlené
- postižený kašle
- bývá slyšitelný pískot, hvízdání v průduškách
- postižený vykašlává hlen
- astmatický záchvat provází neklid nebo úzkost

Astmatický záchvat a prevence

Astmatici se musí **vyhýbat alergenům**, které u nich spouštějí astmatický záchvat. Pokud jsou to pyly, musí omezit pobyt venku v kritickém období, pokud je alergenem zvířecí srst, musí se astmatici striktně vyhnout kontaktu se zvířaty atd. Astmatici by se také neměli pohybovat v zakouřených prostorách a především by sami **neměli kouřit!**

Kromě častého úklidu v domácnosti se astmatici musí zaměřit také na **udržení duševní pohody** a rovnováhy. Je prokázáno, že stres a jiné negativní emoce výrazně ovlivňují četnost akutních astmatických záchvatů. Snížit akutní projevy astmatu může také pobyt na venkově, kde je **zdravější ovzduší**. To je ovšem diskutabilní v případě alergií na pyl, seno a jiné alergeny, kterých je v přírodě mnohem více, než je tomu ve městech.

První pomoc při astmatickém záchvatu:

Postiženého **posadíme na židli čelem k opěradlu**, o které se postižený opře lokty. Je v mírném předklonu. V této poloze dochází k uvolnění a roztažení hrudníku.

Okamžitě zajistíme podání léku prostřednictvím **inhalátoru**. Ten by měl mít každý astmatik stále u sebe. Postižený by měl vdechnout 2 až 4 dávky. Aplikaci je možné po cca 5 minutách zopakovat. Další dávku aplikujeme po 20 minutách. Po první hodině léčby je možno obvykle intervaly prodloužit a většina pacientů s mírným astmatickým záchvatem dobře reaguje na podávání 2 - 4 dávek po 3 - 4 hodinách. U **středně těžkého záchvatu** bývá potřeba až 6 - 10 dávek po 1 - 2 hodinách. Uvedené dávkování je shodné pro děti i dospělé.

Možné je i **podání protialergických léků**, tablet obsahujících antihistaminika. Ta můžeme použít v kombinaci s aplikací inhalátoru, čímž eliminujeme alergickou reakci na vyvolávací podnět.

Také uvolníme oděv postiženému a postaráme se o **přísun čerstvého vzduchu**. Osobu, která prodělává astmatický záchvat, se pokusíme uklidnit. **Strach z udušení** celý stav jen zhoršuje. Postiženého neopouštíme, dokud záchvat neodezní.

Po podání léku by se měla dostavit **úleva**. Pokud ale potíže neustupují, navštívíme lékaře nebo **voláme lékařskou záchrannou službu** na tel. 155. V některých případech může být nezbytná mediace přímo do žíly nebo intubace.

Pokud se jedná o **těžký astmatický záchvat**, měl by si postižený vzít také **kortikoidy v tabletě**. Tuto tabletu by si měl vzít postižený při záchvatu vždy, pokud již někdy prodělal těžký astmatický záchvat, kvůli kterému musel být v minulosti převezen do nemocnice. Obvyklou praxí bývá, že postižený má tablety u sebe společně s návodem od lékaře, jak v případě nutnosti tento lék použít.

Pokud dojde k zástavě dechu, musíme okamžitě zahájit resuscitaci a zavolat záchranáře!

Jak poznáme, že je třeba volat lékaře?

Přestože jsme poskytli včasnou první pomoc, může se stát, že léčba neúčinkuje. Postižený tak může být v přímém ohrožení života. **Příznaky vážných potíží jsou:**

- postižený je zmatený, malátný, vyčerpaný a nepřiměřeně klidný
- není schopen mluvit
- puls je zrychlený (dospělý více jak 120 tepů/minuta, kojenci a batolata více jak 160 tepů/minuta)
- dýchá velmi rychle, více jak 30 dechu/minuta
- má-li u sebe postižený výdechoměr, můžeme změřit PEF (vrcholový výdechový průtok), který by neměl klesnout pod 60% teoretické nebo osobní hodnoty

Lékaře vyhledejte i tehdy, pokud dušnost přetrvává i v dalších hodinách od počátku záchvatu (neustoupí během 2 až 6 hodin) nebo v případě, že reakce na léčbu není rychlá nebo klidový stav nepřetrvá alespoň 3 hodiny a **záchvaty dušnosti** se stále vracejí.

Astmatický záchvat v těhotenství

U těhotné ženy poskytneme **první pomoc aplikací kortikoidu inhalátorem**. Pokud příznaky dušnosti neustoupí, měla by být těhotná žena převezena do nemocnice, kde bude monitorován stav jejího plodu. Při přetrvávajícím záchvatu by mohlo dojít k **hypoxii** – nedostatečnému zásobení plodu kyslíkem.

Těhotná žena by neměla během těhotenství vysazovat léky na astma! To se bohužel občas děje. Těhotná žena, která přeruší léčbu, vystavuje sebe i svůj plod možným **závažným zdravotním komplikacím** v případě těžkého akutního stavu dušnosti.

Co je tzv. astmatický ekvivalent?

Jedná se o **akutní alergický projev**, který se projevuje podobně jako astmatický záchvat, i když astma není diagnostikováno. Může jít o alergii například na pyl, který vyvolá kýchání, kašel a otok sliznic, které **komplikuje dýchání**. Nejedná se o astmatickou dušnost, ale léčba bude ve vážnějších případech shodná s léčbou astmatu.